

NATIONALMUSEUM
med
PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm, 2016-03-10

Ert Dnr: Ku2015/02481/KL
NMW Dnr: 1.5.4-469-2015

REMISSVAR

GESTALTAD LIVSMILJÖ – EN NY POLITIK FÖR ARKITEKTUR, FORM OCH DESIGN
SOU 2015:88

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (NMW) har tagit del av betänkandet *Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design* och har följande synpunkter.

Sammanfattning

- NMW värdesätter att en omfattande utredning med förslag på nya nationella mål har genomförts.
- NMW välkomnar utredningens förslag att inrätta en riksarkitekt vid Statens fastighetsverk.
- NMW ser positivt på förslaget om höjd kompetens inom offentlig upphandling.
- NMW ställer sig negativ till utredningens förslag att inrätta en ny myndighet för *Gestaltad livsmiljö*. NMW har svårt att se en tydlig gränsdragning mellan Nationalmuseum och den nya myndigheten med utgångspunkt i uppdraget och samlingarna. Det uppdrag som utredningen föreslår för den nya myndigheten är enligt NMW för omfattande. Flera delar i uppdraget hör hemma hos redan befintliga myndigheter som Boverket, Statens konstråd, Kulturrådet och Statens fastighetsverk.
- NMW anser att förslaget att lägga ner nuvarande Arkdes för en finansieringsmodell av den nya myndigheten inte är tillräckligt utrett i betänkandet.

Enligt NMW:s svar på den interdepartementala promemorian: *Inordnande av Statens centrum för arkitektur och design i Moderna museet – en kraftsamling för konsten, arkitekturen och formen* kvarstår NMW:s förslag att mötesplatsuppdraget lyfts ut och förs över på Nationalmuseum och förstärks genom att föremålssamlingarna blir en grundläggande resurs med avsevärt förbättrade förutsättningar för den regionala samverkan/spridningen genom Nationalmuseums redan etablerade och pågående samarbeten.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

- NMW ser inte att utredningen har beaktat kulturarvsaspekten utan landar i en ögonblicksbild av den rådande situationen. Med statens samlingar som resurs ges möjlighet att inkludera ett historiskt perspektiv.
- NMW har ett etablerat internationellt nätverk och ser positivt på att utredningen till viss del tagit upp det internationella arbete som finns inom området.

Arkdes samlingar föreslås i betänkandet föras över till ett lämpligt museum. Nationalmuseum och Moderna museet omnämns som möjliga mottagare. NMW har sedan tidigare en omfattande samling arkitektur- och designritningar som spänner från 1500 talet fram till nutid. Nationalmuseum har en organisation och rutiner för accessionspolicy, magasinering, pedagogik, forskning, publikgörande och samlingsförvaltning. Resurser och lokaler ska enligt utredningen ses över och regleras till det mottagande museet vilket är en förutsättning för NMW att ta emot samlingen.

Utredningen fokuserar främst på arkitekturområdet. NMW har valt att i svaret lägga tonvikten lika mycket på form- och designområdet utifrån myndighetens uppdrag och för att lyfta samlingarnas roll då dessa måste betraktas som det viktigaste instrumentet för den publika verksamheten.

NMW har sedan flytten från museibygnaden på Blasieholmen intensifierat satsningen på form- och design. Nationalmuseums målsättning är att bli en motor för form- och designområdet. I februari 2015 öppnade den nya arenan för design på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm, Nationalmuseum Design, där aktuell och samtida formgivning presenteras tillsammans med Nationalmuseums samlingar. Inom ramen för Nationalmuseum Design arrangeras även debatter, pedagogiska program och diskussioner kring begreppen. I och med att fri entréreformen genomförts har verksamheten blivit än mer inkluderande. Nationalmuseum Design har mottagits väl av såväl bransch som publik.

NMW har också fördjupade samarbeten med olika regionala aktörer på området för att kunna möjliggöra en ökad spridning av föremålssamlingarnas innehåll samt kunskapen kring dessa. Samarbeten med Röhsska museet i Göteborg, Form/Designcenter i Malmö, Vandalorum i Värnamo och Jamtli i Östersund genom Nationalmuseum Norr, har etablerats.

Sammantaget och utifrån utredningens förslag ser NMW möjligheter att föra samman områdena arkitektur, form och design i den del av Nationalmuseums verksamhet som syftar till att lyfta fram den tillämpade konsten. På så sätt kan det tomrum som finns idag fyllas.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

Kommentarer till utredningens förslag

AVSNITT 6 NYA MÅL FÖR ARKITEKTUR-, FORM- OCH DESIGNPOLITIKEN UTIFRÅN PERSPEKTIVET GESTALTAD LIVSMILJÖ

6.3 utvärdering av gällande mål för arkitektur, form och design

- NMW anser att målet "*Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas*" i delar bör kvarstå. De kulturhistoriska värdena är viktiga att särskilt slå vakt om. Utredningen har utelämnat vikten av att inkludera ett historiskt perspektiv.

AVSNITT 7 MYNDIGHETEN FÖR GESTALTAD LIVSMILJÖ

7.2.2 Remiss av promemorian om sammanslagning av Arkdes och Moderna museet

- Utdrag ur NMW:s yttrande 2015-05-13 *Inordnande av Statens centrum för arkitektur och design i Moderna museet – en kraftsamling för konsten, arkitekturen och formen*

"NMW anser att vi har de överlägset bästa förutsättningar för att ta emot och utveckla:

1. Mötesplatsuppdraget i sin befintliga form d.v.s. som det beskrivs i promemorian, utifrån de interna mål som NMW satt upp "att vara en motor för form och design" med en arena på Kulturhuset Stadsteatern och ett brett nationellt och internationellt etablerat samarbete samt med den samlade kunskapen kring form och design. Utgångspunkterna är bl.a. forskning, bevarande och pedagogik, nya samarbeten, samlingsansvar, de historiska kopplingarna, förvärv med donationsmedel som stiftelser och fonder samt en önskan om att fylla och ytterligare utveckla uppdraget med hjälp av utökade resurser.
2. Det uppdrag och den samling som avser Arkitektur inom ramen för Statens centrum för arkitektur och designs nuvarande uppdrag. Utifrån förutsättningen att NMW redan idag har en av världens mest betydande arkitektursamlingar från byggnads- till inredningskonst från år 1500 och fram till 1930 samt förbättrade förutsättningar för att visa materialet i den nyrenoverade museibyggnaden på Blasieholmen."

7.3 Förslag till ombildning av Arkdes till myndigheten för gestaltad livsmiljö

- NMW anser att utredningens förslag till uppdrag för den nya myndigheten är för brett och överlappar redan existerande myndigheters uppdrag. NMW har svårt att se gränsdragningen mellan den nya myndighetens uppdrag och NMW:s befintliga;

Enligt förslaget ska den nya myndigheten bedriva utställningsverksamhet, om än inte prioriterat, samt pedagogisk verksamhet bl.a. riktad till barn. Den nya myndigheten ska även forska och åskådliggöra viktiga frågor, ta fram pedagogiska program, ha ett utåtriktat uppdrag och påverka ett hållbart samhällsbyggande.

- Nationalmuseum bedriver redan utifrån sitt uppdrag med föremålssamlingarna som instrument för publik verksamhet, pedagogisk verksamhet, forskning och utställningsverksamhet på områdena arkitektur, form och design.

Den nya myndigheten ska enligt utredningen också ha ett bibliotek men anses inte ha behov av de lokaler där Arkdes har sina samlingar idag.

- NMW har tillsammans med Moderna Museet ett av Nordens största specialbibliotek som bl.a. omfattar form- och design.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

7.3.1 Samlingarnas tillhörighet

Utredningen föreslår att samlingarna om ca fyra miljoner föremål från ca 500 arkitekter förs över till en lämplig huvudman bland de statligt finansierade museerna.

7.3.3 Mötesplatsuppdraget

Mötesplatsuppdraget ska enligt förslaget finnas i den nya myndigheten och utgöra det centrala i uppdraget. Utredningen anser att mötesplatsen är mycket viktig i det framtida arkitektur-, form- och designpolitikområdet och ska präglas av dialog samt delaktighet och bidra till en hållbar stadsutveckling.

- » NMW ställer sig negativ till en ny myndighet. NMW föreslår att existerande myndigheter som Boverket, Statens konstråd, Statens fastighetsverk och Kulturrådet får förstärkta uppdrag inom sina respektive ansvarsområden samt att mötesplatsuppdraget och samlingen förs över till Nationalmuseum för att fylla det tomrum som finns idag på området tillämpad konst. Nationalmuseum har de bästa förutsättningarna att ta hand om samlingen i Arkdes. NMW föreslår vidare att Arkdes bibliotek förs över till Nationalmuseum.

7.3.4 Myndighetens kompetens, lokalisering och regionala samverkan

Den nya myndigheten ska ha sakområdeskompetens och en designfunktion ska inrättas och ansvara för stöd och kunskap för ökad användning av designmetodik i statliga verksamheter.

- » Nationalmuseum har redan en bred teoretisk och praktisk kompetens på form- och designområdet samt en befintlig samverkan med utförarna. NMW håller med om att ett tydligt nationellt och strategiskt ledarskap på området behöver byggas upp för att få genomslag i offentlig verksamhet och vill därför axla delar av ett sådant ledarskap. NMW har en etablerad samverkan med Röhsska museet, Form/Designcenter i Malmö, Vandalorum i Värnamo och läns museet Jamtli i Östersund, Nationalmuseum Norr, samt omfattande internationella nätverk.

7.3.5 Pedagogiska perspektiv och forskning

En central del i den nya myndighetens uppdrag föreslås vara inriktat på barn och unga.

- » Nationalmuseum har ett brett erfarenhetsutbyte, kunskapsutveckling och ett fördjupat samarbete med skolan genom sin pedagogiska verksamhet.

8 DET OFFENTLIGA OCH INSATSER INOM ARKITEKTUR, FORM OCH DESIGN

8.5.1 Förslag till riksarkitekt med Statens fastighetsverk som särskilt ansvarig

Utredningen lägger fram förslag om att tillsätta en riksarkitekt med särskilt ansvar för att utveckla samverkan kring arkitektonisk kvalitet i statligt byggande och fastighetsförvaltning.

- » NMW stödjer förslaget om en riksarkitekt och föreslår att ett mer omfattande uppdrag som även omfattar bidragsfördelning och omvärldsbevakning läggs på denna funktion.

NATIONALMUSEUM

med

PRINS EUGENS WALDEMARSUDDE

10 KUNSKAP, KOMPETENS OCH SAMVERKAN

10.6 Forskning

- » NMW kan se fördelarna med ett samlat forskningsuppdrag men anser att det forskningsuppdrag som föreslås för den nya myndigheten i delar dubblar det uppdrag som NMW innehar idag. Övriga delar innehas av andra myndigheter och institutioner inom området. NMW föreslår att dessa uppdrag stärks på respektive institution genom riktade uppdrag.

12 KONSEKVENSER

12.3 Ekonomiska konsekvenser

Utredningen anser att den nya myndigheten är kostnadsneutral men ombildningen i sig genererar kostnader. Förslaget innefattar överföringen av samlingarna till ett museum. Enligt utredningen kommer designmetodiken att generera kostnader och det blir en fråga för prioritering i verksamheten.

- » För att Nationalmuseum ska kunna vara mottagande museum för samlingen krävs att resurser för en framgångsrik samlingsförvaltning samt det utökade lokalbehovet kompenseras. Att införliva mötesplatsuppdraget samt Arkdes samlingar i Nationalmuseums befintliga organisation leder till en kostnadseffektiv lösning.

I detta ärende har Överintendent Berndt Arell varit beslutande.

Ställföreträdande myndighetschef Birgitta Castenfors har varit föredragande.

Berndt Arell
Överintendent
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde